

Did C. S. Lewis Go to Heaven?

کیوں بے اس میں بٹھے وچ شردے تے آں پربٹھے دے طور تے لودے نہیں۔ اےس لئی کہ ساڈی لوانی دے ہتھیار جسمانی میں۔ بلکہ رُب و لوں قادر آں کہ قلعیاں نوں ڈھادیے اسیں تصور ان نوں ڈھادیندے آں۔ بلکہ اک چنگیائی نوں جیڑی رُب دی پکھان دے خلاف کھلوندی اے۔ تے اسیں ہر اک دھن نوں قید کر کے مسخ دے تاج کر دیندے آں۔ اسیں تیار آں کہ جدوں تیراڈی فرماں داری پوری ہووے تے اسیں ہر طراں دی نافرمانی دابدلہ لئیے۔

نمبر 3۔ حق تصنیف 20003 جان ڈبلیو روبرٹ پوسٹ آفس بکس نمبر 68 ونیکوئی

ٹینیسی 37692۔ جوری فروری 1983

ای میل: tjtrinityfound@oal.com

ویب سائٹ: www.trinityfoundation.com

ٹیلی فون: 4237430199۔ فیکس۔ 4237432005

کیہ سی۔ اےس۔ لیوس آسمان تے گیا؟

جوہن ڈبلیو۔ رابن کے لحاظ سے

سی۔ اےس لیوس 1 ساریاں توں بااثر سی، اگر بااثر نہیں تے، پوسیس صدی دا انگریزی مُصنف سی۔ کوئی وی باخبر مغربی مسیحی پوسیس صدی دے وسط تے بعد وچ لیوسنوں ملے بغیر نہیں جی سکدا، کیوں جے اوہ بار اور تے بوہت زیادہ فروغ دا حامل سی۔ جیدوں میں چھوٹا سی تے میں لیوس دا گرویدہ سی جوس کہ میرا خیال اے کہ بوہت سارے جو ان لوک نہیں۔ نومبر 1963 وچ اوہدی وفات دے بعد، یونائیٹڈ سٹیٹس وچ بوہت سارے شمارے دے نال، سی۔ اےس لیوس دا مذہبی تعلیم دا ادبی کمپلیکس بنایا گیا، اگر سوؤں کتاباں نہیں۔ میں نہیں تے لیوس دے بارے وچ ہزاراں ضامین شائع ہوئے، زیادہ تر اوہدے مداحاں و لوں سی۔ اوہدیاں کتاباں کئی ملیز وچ وکیاں، اوہدی زندگی دے اوقات توں ودھ کے زیادہ اوہدی وفات دے بعد۔ اےس سارے دے باوجود تھوڑی جیادھیان مذہبی تصورات ول وی دتا گیا جیڑے لیوس نے اصل وچ اپدیاں کتاباں وچ سکھائے حتی کہ اوہناں لوں جیڑے اپنے آپ نوں پرائسٹ تے منادی کرن والے آکھادے سی۔ میں اوہناں وچوں کجھ لوکاں نوں لیوس دی مذہبی تعلیم دے بارے وچ تنقیدی طور تے سوچن دے لئی اشتعال دلان دی اک کاوش دے لئی اپنی گل بات نوں اک بھرکان والہ نال دتا اے۔

اے اوہ او تھسے انج کرن گے، کیوں جے لیوس منادی کرن والہ نہیں سی۔ لکھن وچ اسی یاد کردے آں سی۔ اےس۔ لیوس، جیمز ہاسٹن، 23 سال دے لئی آکسفورڈ یونیورسٹی دا لیکچرار، بعد وچ برٹش کولمبیا، ونکوور، ریٹھٹ کالج دے بانی پرنسپل تے چانسلر نے آکھیا، کہ لیوس ”دمنادی کرن والیاں دے نال کوئی ثقافتی تعلق نہیں سی۔ اوہناں دے وچکار اوہناں دے کوئی یار نہیں۔۔۔۔۔ اوہدے سارے یار انگلو کیتھولک یا کیتھولک سی۔ یقیناً لیوس نوں امریکہ دے منادی کرن والیاں نے اےس طر حال لیا کہ اوہنوں بوہت ای بے آرام کر دتا، اوہنے اوہناں دے نال تعلق نہیں بنایا، اوہنے اپنے آپ نوں اوہناں وچوں نہیں سمجھیا۔“ 2

لیوس دی یونائیٹڈ سٹیٹ دے منادی کرن والے حلقاں وچ بوہت زیادہ پھیلی تے پورولہ قبولیت دے باوجود یقیناً کوئی ایہہ سوال کرے گا: اےس لیوس حقیقتاً خُدا، آدمی، گناہ، نجات، انجیل، حکومت تے معاشرے دے بارے وچ کیہ ایمان رکھدا سی تے کیہ تعلیم دیندا سی؟ اک مکمل کیتی جامدی کتاب دا حصہ، ایہہ صفحہ ایہناں موضوعات تے اوہدی تعلیمات دا جائزہ لیندا اے تے اخذ کردا اے کہ لیوس نوں مکمل طور تے منادی کرن والہ نہیں

آکھیا جاسکد اسی اتے شاید اک تاریخی تے فرضی لحاظ نال مسیحی آکھیا جاسکد اسی۔ اک توں دو جے تقطے تے یوس نے عقائد انجیل دے نال تصاد کیتا۔ اوہ خود انجیل دی بے گناہی دی ترید کرد اسی، اوہ بدلاؤ تے تعزیری کفارے دے عقیدے نوں رد کرد اسی؛ اوہنے جسم دے زمدہ کیتے جان دا اک پرانہ نظریہ قائم کیتا، صرف تن کماں دے نال، اوس تھاں تے مسیحی مذہبی تعلیم دے بعد یوس دے نظریات ک غیر بائبل تے مخالف مسیحی سی۔ چند سال پہلاں اہس معاشرے نے ”منادی کرن والہ“ دے کلمے دی حد وڈ لہجی۔ اگر اسی ایہناں حد وڈی نشاندہی انجیل دی بے گناہی دے یقین دے طور تے شامل کریے تے سی۔ اہس یوس کوئی منادی کرن ولا نہیں سی تے اتے اوہوں ایو انجیل کھل تھیو لو جو جیکل سوسائٹی وچ شامل نہیں سی ہون دتا۔ 3 تے فیر منادی کرن وایاں دے حلقاں وچ یوس دے نئی اپنی پسندیدگی کیوں اے؟

اک وضاحت اے وی اے کہ منادی کرن والے امریکی حلقے ہون منادی کرن والے نہیں نیں۔ جدید منادی کرن والے،

1 ایہہ صفحہ ایو انجیل کھل تھیو لو جو جیکل سوسائٹی دی سالانہ میٹنگ، اٹلانٹا، جارجیا، نومبر 19، 2003 میں پیش کیتا گیا۔

2 جیمز ہاسٹن، ”آکسفورڈ یوس داتھ کرہ“، وی رمبرسی۔ اہس۔ یوس: مضامین تے یادداشتیں، ڈیوڈ گراہم، مدون۔ براڈمین تے ہوٹلین، 2001،

136۔

3 ایہہ شاید ہون غیر حقیقی ہو، کہ 19 نومبر 2003 نوں، ای ٹی اہس دے ارکان اپنی نظریاتی بنیاد دی خلاف ورزی کر رہے نیں، اوہناں انساناں نوں برقرار رکھن دے نئی ووٹ دے رہے میں چیزے چنگے مقام تے ہون دی وجہ نال کمر اہی نوں رد کردے نیں۔

سولہویں صدی دے منادی کرن وایاں دے برعکس یاں تے واج انجیل یاں واحد ایمان دے عقائد تے یقین نہیں رکھدے یاں اوہناں تے زور نہیں دیندے چیزے تاریخی طور تے اک منادی کرن والے دے اک خاص عقائدی نشان نیں۔ افسوس دے نال ایہہ پچھلی دہائی وچ منادی کرن والے دادعوئی کردے نیں تے وسیع پیمانے تے کہلائے نیں، اوہناں وچوں کجھ معاشرے دے زکن نیں تے اوہناں وچوں اک چارلس کولمن اپنی کلیسیائی سرگرمیاں نوں سی۔ اہس یوس دے اثر دی تقویت دیندہ اے۔ 4

اک کم معقول وضاحت ایہہ اے کہ یوس درحقیقت دل توں اک منادی کرن والہ سی۔ پر یوس دے دل دا چیزہ وی مواد ہووے، اوہدی کتاب دے اجزا منادی دے عقائد نہیں سی؛ اگر یوس دیو امی بیانات منادی کرن والے اے تے کیہ ایہہ کہ ایہوں مسیحی آکھیا جاسکد اے؟ کیہ کوئی گھٹ توں گھٹ حجت وچ جان دے نئی درکار اے، یاں کیہ اسی ساریاں نے مسیحی مخالف تصور قبول کر لیا کہ خدا اوہناں دے ایمان نوں خاطر وچ لئے لار انساناں نوں پیار کرد اے تے ساریاں نوں بچانا چاہند اے؟ کیہ عالمگیریت ارمائیت وچ مضمر اے چیزہ کہ تقریباً دو صدیوں توں امریکی چرچوں دی کثیری رپورٹ رہی اے، چیزہ کہ تھوڑا عرصہ پہلاں خدائی مباحثہ دی کشادگی وچ پھٹ پیا اوہنے امریکی پرائسٹنٹ نوں کسے سوال دے بغیر یوس نوں مسیحی شاگرد دے طور تے قبول کرن تے مجبور کر دتا؟

منادی کرن والے حلقاں وچ یوس دی عزے دے انجھانودا کوئی وی حل ہووے، میری ایہہ ذمہ داری اے کہ تہاں نوں اج ایہہ آکھا کہ یوس کوئی منادی کرن والہ نہیں سی اتے اوہوں اک صرف دقیق لحاظ دے نال ای مسیحی آکھیا جاسکد ا۔ ہون اوہدے مسیحیت دے نئی ضروری کثیر عقائد تعلیمات تے بحث کراں گا۔ میں اوہس عقائدے توں شروع کراں گا جیڈاں معاشرے دے نال زیادہ تعلق اے: انجیل دا عقیدہ۔ یوس کی انجیل کے بارے وچ رائے

یوس نے منظور کیتا کہ ”ساری پاک انجیل کسے لحاظ نال“،،،، اگرچہ ایہدے سارے حصے اک ای لحاظ نال نہیں اے۔“ 15 اہس سوال نوں اک پاسے رکھدے ہوئے کہ کناں کتاباں نوں یوس نے ”پاک انجیل“ نال نشاندہی کیتی، کیہ ایہہ، سچ اے کہ ایہہ محاورہ ”خدا اکلام“ انجیل دے بوہت سارے حصاں مہم طور تے ورتیا گیا؟ کیہ زور رومیاں توں مختلف ہم نال خدا اکلام اے؟ اگر ہاں تے اوہ کیہ مختلف ہم نیں؟ 7 مئی 1959 نوں

اک خط وچ یوس نے کلائڈ کیلپی نوں کھیا، اوہنے ثابت کیتا ”اگر ہر چیز گاتے کامل تھہ روشیاں دے باپ ولوں آوند اے تے فیر ساری سچی تے اصلاحی تحریر، بے شک انجیل وچ ہووے یاں نہ ہووے، کسے وی نہم وچ متاثر ہووے گی۔ 16 تھے ایہہ محاورہ دوبارہ اے ”کسے نہم وچ“ مزید تفصیل دے بغیر، ایس اصرار دے نال واستہ کہ تحریر انجیل نہیں اے اوہ ”اثر رکھدیاں نہیں“ کہ اوہ خدا دے ولوں آوندیاں نہیں۔ یوس دے بیانات دا انجیل دے بارے مختصر مشاہدے دافوری اثر بوہت ای گھٹ یقین دلاند اے کہ یوس نے پاک انجیل دے بارے وچ کسے وی شے دا خاص مسیحی یاں بائبل ہون دا دعویٰ کیتا۔ اک ہمدردیوں نوں عالم نے اخذ کیتا کہ ”یوس اپنے مذہبی نظریات بائبل دی حد وچ نہیں رکھد بلکہ ادبی شاہکاراں وچ خدا دا مکاشفہ لے جاندا اے دو جے مذہب وچ پرانی دیر دے قصاں نال، تے انسانی وجوہات تے ادراک دے رائیں۔ مسیحیت سچی اے۔۔۔۔ ایس لٹی نہیں کہ بائبل انجیل اکھدی اے بلکہ کیوں جے خدا نے بوہت سارے الگ الگ راستے وچ اپنے آپ نوں ظاہر کرن دا انتخاب کیتا، تاں جے ساریاں توں زیادہ مسیح دے رائیں۔“ 7

بیادی سوال کہ اسی جداں مسیح دے بارے کسے شے نوں بغیر غلطی دے ہٹ کے ٹھیک طور تے جانا گے، ظاہر کیتی گئی انجیل کوئی سوال نہیں جنوں یوس نے لیا۔ اوہ اوہدے ذہن توں تجاوز کر دی ہوئی نظر نہیں آوندی۔ جیدوں کرچن ریفلیکشن وچ یوس نے اپنے دلانل دے لٹی مفروضے دی فہرست بنائی، اوہنے اوہناں نوں فہرست، ”مسیح دی خدائی، عقائد دی سچائی، مسیحی رسماں اختیار دے طور تے بنایاں“ واحد انجیل دے بائبل تے اصلاحی اصولاں نوں رد کیتا۔ ایہہ معاشرہ ”عقائدی بیاد“ رکھدا اے، جیڑی کہ واحد انجیل اے۔ کرچن ریفلیکشن وچ موجود ایس بیان دے مطابق، یوس دی مذہبی بیاد انجیل نوں شامل نہیں کردی، ماسوائے ”رواج“ دے طور تے انجیل نوں شامل کردی اے۔

ایس 7 مئی 1959 دے خط وچ جیڑا مسٹر کیلپی دی درخواست دے جواب وچ لکھیا گیا کہ یوس نے وین کالج دے بیان تے بائبل دے فیض دے بارے وائے دتی، یوس نے تفصیل نال واضح کیتا:

”اسی انجیل دے خدائی اختیار دے بارے جیڑاوی نظریہ رکھدے آں سانوں لازماً اوہناں شیواں دے بارے تھماں رکھنی چاہیدی اے۔

1- اوہ امتیاز جیڑا مقدس پولوس نے 1 کرنتھیوں vii وچ ”میں نہیں، بلکہ خداوند“ تے ”میں ولدا آں، نہ کہ خداوند“ دے وچکار قائم کیتا۔

2- متی اتے لوقا iii دے وچکار: متی xxvii تے اعمال i، 18-19 وچ یہودہ دی موت دے حساب کتاب دے نال ظاہری غیر استقامت۔

3- مقدس لوقا دا اپنا حساب کتاب کہ اوہنے اپنا معاملہ کداں بنایا (i، 4-1)۔

4- عالمی طور تے منی گئی غیر یاسخت (میں ایہہ نہیں آکھدا کہ، جھوٹ) انجیل وچ گھٹ توں گھٹ دکا تھی (مثلاں)، جیڑیاں یوس تے ایوب دی توسیع وی کر سکدی اے۔

5- اگر ہر چیز گاتے کامل تھہ روشناں دے باپ دے ولوں آوند اے تے فیر ساری سچائی تے اصلاحی تحریراں چاہے انجیل وچ ہون یاں انجیل ہون یاں نہ کسے نہم تے اثر رکھدیاں میں۔

4- ”سی ایس یوس تے خدا دے“، وی ریٹمبر سی۔ ایس۔ یوس، 28۔

5- ریفلیکشن اون دی سام، 19۔

6- سی۔ ایس۔ یوس، ڈبلیو۔ ایچ۔ یوس دے خطوط، مدون، 1993، 479-480۔

7- مائیکل جے۔ کرٹمن، سی۔ ایس یوس اون سکریچر، 1979، 24۔

”6۔ یوحنا xi-52-49۔ فیض اک شریر آدمی وچ پورا اوسکدا ایواہدے ایہوں جانن دے بعد۔ تے نیر اوہ غیر سچ نوں مکمل کردا اے جیداں اوہ

چاہندا اے (اک عصوم آدمی نوں اک سیاسی قصور وار بنان دی معقولیت) دے نال نال جیداں اوہ ارادہ نہیں رکھدا (خُدائی قربانی)۔“
لیوس نے آکھیا ایہہ ”حقائق“، ایس نقطہ نظر نوں تقویت دینا کہ کوئی وی چال جیڑی تنہائی وچ چلی گئی ہووے نوں مصوم خیال کیتا جاسکدا اے۔
وچ جیدے وچ کسے ہوز نوں: مثال دے طور تے کہ او۔ ٹی۔ آرمی دی تعداد۔۔۔۔۔ اعداد و شمار دی رودنال ٹھیک اے کیوں جے زندہ کیتے جان
دی کہانی تاریخی طور تے ٹھیک اے۔“

لیوس نے فیض دا اوہت ای داخلی، تقریباً تو تقلید پسند نظر یہ متعین کیتا جیڑی اوہنے لکھیا: ”کہ انجیل دا مجموعی طور تے کم خدادا کلام پڑھن والے تیکر
لے کے جانا اے (اوہدہ فیض وی چاہندا اے) جیڑی اوہوں چنگے طریقے نال پڑھندا اے میوں مکمل طور تے یقین اے۔“ نیر لیوس نے تردید کیتی
جہوں بامقصد فیض آکھیا جاند اے: ”ایہہ کہ (انجیل) سارے سوالاں دے سچے جواب وی دیندی اے۔۔۔۔۔ جیڑی اوہ (پڑھن والہ) پوچھ سکدا
اے میوں (یقین) نہیں اے۔ سچ دی اوہ قسم جیداں اسی اکثر مطالبہ کردے آں اوہ میری رائے وچ پرانے لوکاں دا دراک نہیں کردا اسی۔“ سچ دیاں
کیتا گھیاں شاہدیاں ایہہ قسماں جہناں نوں لیوس نے اک واری فیرواح نہیں کیتا۔۔۔۔۔ علمیات دے مزید پیچیدہ مسلیاں وچ لے جاند اے، جہناں
نوں اسی اج اتھے بحث وچ نہیں لیا سکدے۔ میں ایہناں مسلیاں اتے اپنی کتاب وچ بحث کرنا چاہندا آں۔ پر ایہہ واضح اے کہ لیوس نے ایہہ در
کیتا کہ انجیل لفظ چھائی دے عام نہم وچ مکمل طور تے سچی اے۔

لیوس دی رائے وچ یوحنا ہی دی نال نال جیڑی بوسویل حقائق نوں براہ راست حاصل کیتا: ”تے ایہہ (یوحنا یا انجیل) تحریری روداد ای اے۔ تاں جے
بے ایہہ بے شک غلطیاں کردی اے۔ خوبصورت حقائق دے قریب: تقریباً لہناں نزدیک جیڑی بوسویل۔ یاں دوجی صدی وچ کوئی نامعلوم
مصنف، نامی پشتر ویا جانشیناں دے بغیر، جیڑی اچانک جدید، ناول نویسی، حقیقت پسندانہ، متضمن داسار طریق کار سوچے۔ 8
سی۔ ایس لیوس دی طرحاں دے دفاع کرن والیاں دے نال، یوحنا ہی نوں کسے تنقید نگار دی لوڑ نہیں۔

پرنی، بوسویل نال تاریخی چھائی وچ مشکل نال سبقت لے گیا، زور دے مقابلے وچ گلاب دی طرحاں خوشبو لیندا ہو یا باہر آیاں۔ اوہناں نوں اک
گروہ دا حوالہ دیندے ہوئے، لیوس نے آکھیا، اوہ سنکدل، اپنے آپ تے رجم کھان والے، ووشیانہ انسان سی۔“ 9 اوہناں دیاں تحریراں دے بار
آکھدے ہوئے، لیوس نے کجھ زوراں نوں ”مہلک اثر اتھری“، ”شیطانی“، ”ظالمانہ“، ”ذلیل“ چھوٹاتے گوارا دے طور تے مخصوص کیتا۔ 10
لیوس ایہناں خصوصیات دے نال نہیں زکیا کہ بیان کرے کہ اوہنے کونوں ”پاک انجیل“ آکھیا۔ اوہنے لکھیا: ”سادگی، غلطی، تھاد، حتی کہ (جیوس کہ
کو سننے والے زوراں وچ) بدکاری ختم نہیں کیتی جاندی اے۔ کئی ٹیچہ خدادا کلام نہیں اے ایس نہم وچ کہ اپنے آپ مصوم سائنس تے تاریخ دیندہ
اے۔ ایہہ خدانوں کلام رکھدا اے۔۔۔۔۔“ 11 انجیل خدادا کلام ”رکھدی اے“ لیوس نے آکھیا ”ایہہ مسیح آپ اے“ نہ کہ بائبل، جیڑی خدادا سچا
کلام اے۔ بائبل جیڑی کہ ٹھیک روح دے نال تے چنگے استاد اں دی نگرانی وچ پڑھی جاوے تے سناوے اوہدے قریب لیاوے گی۔“ 12 لیوس
دے مطابق بائبل خدادا سچا کلام نہیں اے۔ مسیح تیکر جان دے لئی ایہوں ٹھیک روح وچ پڑھنا چاہیدا اے (اوہ سناوے نہیں دسد کہ ایہہ کیہ اے)
تے چنگے استاد اں دی نگرانی دے نال۔ اوہ اپنے کولوں نہیں بولدی بلکہ ترجمان دے رائیں۔ کسے نہ کسے طرحاں جیدوں اسی گھٹ تو گھٹ اوہدے
توقع کردے آں پر اصل وچ ایہوں اپنی ”روحانی زندگی“ دے لئی چاہندا اے آں اسی جانا گے ”آیا اک خاص پہرہ صحیح طور تے ترجمہ ہو یا یاں قصہ
اے (پر بوہت ساریاں قصیاں وچ روحانی چھائی قائم کرن دے لئی اک قصہ خاص طور تے خداداے ولوں چنیا گیا) یاں تاریخ۔۔۔۔۔ پر اسی بائبل
نوں نہیں ورتاں گے (ساڈے باپ وہ اکثر کردے سی)۔ یاں قاموس دی اک قسم جیدے وچ تحریر۔۔۔۔۔ نوں ہتھیار دے طور تے ورتن لئی لیا جا
سکدا اے۔“

ایہہ واضح نظر آوند اے کہ یوس نے بائبل دی زبانی تے مکمل فیض نوں رد کیتا۔ ایہناں بیانات نوں پڑھن دے بعد کسے نوں وی یقین نہیں ہوند کہ یوس دے لئی اکھر یہ ”فیض“ یا کلمہ ”خدا کلام“ تے واحد ”پاک انجیل“ دا کیہ مطلب ہوند اے۔

ہون، کوئی دلیل دے سکد اے کہ ہون وی اک شخص آسمان تے جاسکد اے بے شک کہ اوہ بائبل دے حصیاں تے یقین نہیں رکھدا تے زبانی گمراہی دے عقیدے نوں رد کردا اے۔ ویسٹ منسٹر کنفیشن دے مصنف ایہدے توں غیر مطمئن نظر آوندے میں ایہہ آکھدے ہوئے کہ ”ایس ایمان نوں محفوظ کر دے نال اک مسیحی سچا یقین کردا اے چاہے کلام وچ کجھ وی ظاہر کیتا گیا ہو وے کیوں جے ایہدے وچ خدا دا اختیار آپ بولد اے۔۔۔ اوہ ایس خیال نوں رد کردا اے کہ یوحنا ہی نے غلطیاں کیتاں، کہ کجھ

8 کرچن ریفلیکشنز، 154-155۔

9 ریفلیکشنز اون دی سائمس، 24۔

10 ریفلیکشنز اون دی سائمس، 18-22۔ اوہدے اصلی اکھر ”پر یقیناً مہلک انرا تفری راستی وچ تے راست ہون وچ جلدی اوہناں اتے آئے گی (دی سائمس)۔۔۔ بوہت سارے زبوراں وچ ہون تیکر بوہت زیادہ مہلک انرا تفری اے کہ انصاف دے لئی خواہس تے انتقام دے لئی خواہش دے وچکار۔۔۔ حتیٰ کہ اک آیت وچ زیادہ شیطانی (زبور 109 نال)، دوجی خوب صورت (زبور) 137۔۔۔ ایہہ (زبور 23:5) ایہناں ظالماء نہیں ہوسکد جیوس کہ میں اتے والے پیرے وچ حوالہ دتا پیر ایہد اپھوٹا پن تے گوارا پن۔۔۔ ثابت قدم رہنا مشکل اے۔۔۔ ایہناں خطریاں نال نمٹنا (خبرات کیتے اسی؟) ہتے زبوراں نوں صرف کلمے چھڈ دینا چاہیدا، 94۔

11 ریفلیکشنز اون دی سائمس، 94۔

12 سی۔ ایس یوس دے خطوط، 428۔

13 سی۔ ایس یوس دے خطوط، 428۔

زور ظالماء نہیں، کہ بائبل دے بیانات دے وچکار تصادات ہیں، تے علم الاساطیر پُرانے عہد نامے دا حصہ اے۔ ویسٹ منسٹر دے مذہبی ماہر ایہہ بیان کردے ہیں کہ ”ایمان نوں محفوظ کرن دیاں وڈیاں کار وایاں“ واحد مسیح تے مرکوز ہیں: ”ایمان نوں محفوظ کرن وایاں کار وایاں فصل دے عہد دی خاصیت دے رائیں تائید، پویتر اتا، تے ابدی زندگی دے لئی صرف مسیح نوں من دیاں ہیں، حاصل کردیاں ہیں، تے ٹھہر دیاں ہیں“ (2:14)۔ ایہہ صرف مسیح دی شخصیت نہیں اے بلکہ اوہدے کم وی میں چیزے ایمان نوں محفوظ کرن دے لئی اک ضروری شے اے۔

یوس پوتاں دے وانگر جیوس کہ جیمز نے نشانہ ہی کیتی اک خدا تے یقین رکھدا اسی۔ اوہ اپنی خودنوشت وچ اک خدا نوں منن دی تبدیلی دا سد اے، خوچشی نال حیران۔ اوس کتاب دے آخر وچ اوہ مختصر اپنی مسیحیت وچ تبدیلی تے دلائل دیند اے۔ فیروہ بخشی نال بولدے ہوئے کہ اوہ تبدیلی، اوہدی اک خدا نوں منن دی مسیحیت دی طرف نوں نہیں اے، بلکہ ایہہ منناں کہ یسوع مسیح خدا دا پتر اے۔ ایہہ وی گھٹ توں گھٹ اک پوت دا ایمان نظر آوند اے، جو مرقس 1:24 وچ یسوع نوں ”خدا امقدس“ آکھدا اے جیڑ اوہوں تباہ کرن آیا۔ یسوع نوں مسیحیاں خدائی آکھنا نجات دے لئی کافی نہیں اے، یہودی بنان والے غلطیوں وچ، جہناں اتے پولوس نے لھت کیتی بد دعا کیتی، غالباً یسوع تے مسیح دے نال خدا دے ولوں ہون تے ایمان رکھدے ہیں۔

اتھتھے یوس بیان کردا اے کہ اوہ اپنے مسیحیت وچ تبدیلی ہون نوں کیہ سمجھدا اے:

میری کہانی وچ آخری سطح، محض توحید وچوں مسیحیت وچ منتقل ہونا، اک اے جیدے اتے ہون میں گھٹ معلومات رکھدا آں۔۔۔

جیوس ای میں موحد ہون میں اتواراں نوں اپنے پرش چرچ تے ہفتہ دے باقی دناں وچ اپنے کالج دے چپل وچ حاضر ہون لگ گیا: ایس لئی

اس لئے کہ میں مسیحیت تے یقین رکھدا سی، تے نہ ای ایس لئی کہ میں ایہدے وچ تے اک چھوٹی جی سادہ توحید وچ فرق سمجھیا، بلکہ میں سمجھدا سی کہ کوئی کسے بغیر غلطی دے قابل واضح نشان دے رائیں مناسب طریقے دے نال کسے دا جھنڈا برابرا لے۔۔۔

میری عبادت کیتی اک علامتی تے اک قوتی عمل سی۔ اگر اوہنے واقع ای میری مسیحیت وچ جان لئی مدد کیتی تے میں اوہدے توں ناواقف سی تے آں۔۔۔ اصلی معلومات اوس جملے ہوئے کانز نے میرے ہتھ وچ دتی جیدوں اوہنے آکھیا، ”ساری انوکھی طنگی شے مر ن والے خدا دے نال اے۔ جیہ اک واری ہوند نظر آیا: اوہدے رائیں تے (اوان) بار نیلڈ دی حوصلہ افزائی دے رائیں بوہت زیادہ عزت والہ اے، اگر کانز دے قصے دے ول زیادہ خوش ہون والہ رویہ نہیں۔۔۔ سوال ایہہ کہ مزید اک سچے مذہب نوں محض ہزاراں جھولک مذہبی دے وکار لہن دی لوڑ نہیں اے۔ بلکہ ایہہ سی، کہ مذہب اپنی سچائی دی چٹنگی وچ کیتے تیکر گیا؟ کیہ، اگر کیتے کفر دے اشارے پورے ہو گئے؟۔۔۔ کفر صرف مذہب دی پیچیاں والی تھاں اے یاں صرف اک خواب دی پیشین گوئی۔ کیتے شیواں پوریاں ودھدیاں میں؟ یاں کیتے اکھ کھولدی اے؟۔۔۔ ایہدے صرف دو ممکنہ جوابات میں یاں تے ہندومت وچ یاں یاں مسیحیت وچ۔۔۔

”میں چنگے طریقے نال پر مشکل نال جاں آں کہ ہون آخری قدم چلکا گیا۔ میں گرم دن وچ پیسید وچ گیا سی۔ جیدوں میں نکلیا تے میں یقین نہیں کردا سی کہ یسوع خدا دا پتر لہر جیدوں میں چویا گھر گیا تے میں یقین کیتا۔ فی میں ایس سوچ وچ ای چنگے طریقے نال سفر نہیں کیتا۔“ 14

یسوع دی مسیحیت وچ تبدیلی، اوہدے اپنے حساب نال زندہ کیتے جان دے عقیدے دی قبولیت دے مترادف اے۔ پر کیہ اے ایمان دا محفوظ کرنا اے؟ کیہ ایہہ مسیحیت اے؟ اگر ایہہ اے تے فی ہر کوئی جیہ مسیح دی خدائی تے یقین کردا اے محفوظ اے۔ پر اسی انجیل وچ ایہدیاں مثالیاں کھدے آں جہناں نے مسیح دی خدائی تے یقین کیتا تے محفوظ نہ رہے۔ حتی کہ آخری فیصلہ تے، بوہت سارے انج دے میں جہناں نے مسیح نوں خدا وعد آکھیا، اوہدی خدائی من لیا، تے فیروی دوزخ وچ گھلے گئے ک (ویکھیں متی 23-21:7)۔

پولوس نے آخر کار اک ہور عقیدہ ویکھیا کہ مسیحیت دے بغیر کچھ نہیں: واحد ایمان دے رائیں تائید۔ نہ صرف اوہنے اپنے کو سننے وچ اوہناں دے بارے وچ ایہہ واضح کیتا جیہ اوہدے خط غلاطیوں دے نال وچ اک ہور انجیل سکھاندے میں، بلکہ اوہنے تائید دے عقیدے نوں اپنے رومیوں دے خط وچ موجود دلائل دی بنیاد دیا۔

جیہ سوال ایہہ اے اوہ اے کہ: کیہ یسوع نے واحد دے رائیں تائید دے عقیدے تے یقین کیہ ایہہ تعلیم دتی؟

جواب ایہہ اے کہ کوئی تائید دے عقیدے دے دعوے دے لئی کافی مقدار ہون دے باوجود بے کار نظر آوند اے۔ ایہہ یقین اپنی صرف مسیحیت سے غیر حاضر اے، جتھے اوہوں بحث کیتی تے دفاع کیتا جنوں اوہنے مسیحیت آکھیا۔ نہ ایس۔ ایس یسوع دے پوہن والے، قاموس 15، نہ ایسی۔ ایس یسوع دے قاموس، 16 نہ ایسی۔ ایس یسوع اک ساتھی تے رہنما 17 ”تائید دے لئی کوئی اندراج رکھدے نہیں۔ صرف اک مجموعہ، دی سی۔ ایس یسوع 18 تائید دا اندراج رکھدی اے تے ایہہ ساڈا دعوی یسوع دے بیڈی گریٹھس نوں خط 21 دسمبر 1941 وچ موجود کیالات دے ول کراندی اے، او۔ ایس۔ بی جیداں میں اوہدی تکمیل وچ حوالہ دیندا آں:

”دشٹی ویکھو گے کہ میں ایس (ریڈیو) گل بات وچ کیہ آکھنا چاہندا آں صرف ایہہ کہ ساڈے لئی کیہ مشترکہ اے تے میں بوہت سارے فرقیاں دے دوستاں توں کلیسیائی منظوری حاصل کرنا چاہندا آں۔

14 سر پراہوڈ ہائے جونے، 1956، 230-237۔

15 جیفری ڈی۔ کلر اور جوہن جی۔ ویٹس، جر۔، مدون۔ زونڈروان، 1998۔

16 کولن ڈوریر، کروس وے بکس، 2000۔

آخر کار یوس مزہی طرہیہ کار دی دعا جیو اسانوں بچاے گا مکمل انجیل اے؛ واحد ایمان دے رائیں تابید۔ حتی کہ اوہنے اوہدے نشانہ ہی نہیں کیتی۔ یوس دے اک ہو ریمان تے غور کرئیے: ”مسیحیاں وچ اکثر تکرار ہو چکیا اے کہ کیہ چنگے اعمال یاں مسیح وچ ایمان مسیحی گھر دے ول رہنمائی کردا اے۔ میرا حقیقتنا کوئی حق نہیں بن دا کہ انج دے مشکل سوال تے گل کراں، پر ایہہ میوں انج نظر آوند اے جیوس کوئی پوچھے کہ کترنی دے جوڑے وچ کداں دا اہو زیادہ ضروری اے۔ اک سنجیدہ اخلاقی کاوش واحد اک انج دی شے اے جیوی جہانوں اوس نقطے تے لے جاندی اے جتھے تھی انج نوں سٹ سکدے میں۔ اوس نقطے تے مسیح وچ ایمان واحد انج دی شے اے جیوی جہانوں نا امیدی توں بچاندی ایاتے اوہناں وچ ایس ایمان نال لازماً چنگے اعمال نظر نکلدے نہیں۔“ 23

یوس دے مطابق اک مسیحی ”گھر“ دی رہنمائی دے لئی مسیح وچ ایمان تے ”چنگے اعمال“ دونوں ضروری نہیں۔ پولوس نے آکھیا اے کہ ایہہ مسیحیت نہیں اے (”کہ تھی کداں دے نادان اوہ؟ کہ روح دے طور تے شروع کر کے ہون جسم دے طور تے تکمیل کرنا چاہندے اوہ؟“) 24 اتے جیو کوئی اوہدے تعلیم دیوے گا۔ ایہوں ”گھر“ نہیں بنائے گا۔ مزید یوس ایہہ سوچد نظر آوند اے کہ ایہدے توں پہلاں کہ اوہ تہدیل کیتا جاسکے ہر انسان ضرور ملد یوس ہو وندا اے، پر حقیقتنا انج دا معاملہ نہیں اے۔ یعقوب، یوحنا تے انڈریو دے متعلق آکھے بغیر پولوس نے تہدیل ہون توں پہلاں ملد یوس ہو وندا نظر نہیں آوند۔ ہم ای ساڈے کول دو جیاں نبیاں دی تہدیلی توں پہلاں دا کوئی انداز موجود اے۔ اصل وچ ایہہ مشکل اے کہ انجیلاں وچوں کوئی انج دا ایمان اربھیا جاوے جیرا ”روح دی تاریک رات“ آکھن والی وچوں لگدا اے ایہہ عرفانات ہمیشہ اوہدے تہدیل ہون توں پہلاں ہو وندا میں۔ ایوب نے انج برداشت کیتا ہووے گا، پر اوہ پہلاں ای توں تہدیل ہو چکیا سی۔ دو جے پاست یہود اسکر یوتی ملد یوس ہو یا اتے اوہ تہدیل نہیں ہو یا۔ اتھے یوس ساریاں تہدیلیاں دے لئی واحد اہمیت دا اصول کنندہ وچ تہدیل ہون توں پہلاں اپنا تجربہ بنا ودا نظر آیا۔ اک تیجیاں یوس دی مزہی تعلیم نوں ہو ورا واضح کر دیوے گا: ”اتے میں ایہہ تہانوں واضح کر دیواں گا کہ جیدوں مسیح ایہہ آکھدے نہیں کہ مسیح دی زندگی اوہناں وچ اے تے اوہناں دا صرف عقلی یاں اخلاقی مطلب نہیں ہو وندا اے جیدوں اوہ مسیح وچ ہون یاں مسیح دا اوہناں دے وچ ہون دا آکھدے میں تے ایہہ صرف ایہہ اکھن داراستہ نہیں اے کہ اوہ مسیح دے بارے وچ سوچدے میں یاں اوہناں دی نقل کردے میں اوہناں دا مطلب ہو وندا اے کہ حقیقتنا مسیح اوہناں دے رائیں کم چلند اے؛ یعنی مسیحیاں دی ساری عموم جسمانی عضوین جیدے رائیں مسیح عمل کردا اے، یعنی اسی اوہدے انگلیاں پٹھے تے جسم دے خلیے میں۔ شاید ایہہ اک دوشیواں واضح کردا اے۔ ایہہ وضاحت کردا اے کہ کیوں ایہہ نبوی زندگی نہ صرف خاصتا عقلی اعمال جیوس ایمان نال پھیلی بلکہ جسمانی اعمال نال جیوس اصطباغ تے پاک جماعت۔ ایہہ محض اک تصور دا پھیلانا نہیں اے؛ پر ایہہ زیادہ ارتقا و رگی اے،،،، اک حیاتیاتی یا اعلیٰ حیاتیاتی حقیقت۔۔۔ اوہ روٹی تے مے و رگی مادی اشیاء نوں ورتد اے تاں جے ساڈے وچ نبوی زندگی پاسکے۔“ 25

میں یوس دیاں حیاتی غلطیاں تے ہنصرہ نہیں کراں گا، بلکہ آخری تن جملیاں تے دھیان دیواں گا۔ پہلاں اوہنے آکھیا نبوی زندگی جسمانی اعمال نال پھیلدی اے جیوس اصطباغ تے پاک جماعت۔ اتھے یوس نے ہوئی جے ”صرف مسیحیت“ نوں پیش کرن دے اپنے بیان کیتے گئے مقاصد نوں ترک کیتا تے معاہدیاں دی اک جھلک سکھائی کہ نہ صرف ایہہ مسیحیت نوں منن والی ساریاں جماعتاں وچوں مشترکہ نہیں اے بلکہ واضح طور تے انجیل دے مخالف اے۔ اگر جسمانی اعمال نبوی زندگی دے سکدے نہیں جیوے کہ نجات میں، تے فیر مسیحی ایمان تے نبوی زندگی تے نجات دے لئی غیر ضروری اے۔ یوس ایہہ نتیجہ اگلے پیرے وچ کڈ دے اوہنے لکھیا اے: ”اتھے اک ہو شے اے جہنے میوں جیرے زدہ کردتا۔ کیہ ایہہ خوف ناک طور تے غیر منصفانہ نہیں اے کہ ایس نبوی زندگی نوں اوہناں لوکاں تیکر ای محدود کیتا جانا چاہید اے جہناں نے مسیح دے بارے وچ سن رکھیا اے تے اوہدے تے ایمان لیان دے قابل ہو گئے میں؟ پر سچ ایہہ نہیں کہ خدا نے سانوں نہیں آکھیا کہ اوہدے دو جیاں لوکاں دے بارے وچ کیہ

انتظامات میں۔ اسی جانبداری کے کوئی وی انسان مسیح دے ذریعے دے بغیر نجات نہیں پاسکتا: اسی نہیں جانبداری کے کہ وہ چیز دے اوہوں جانبداری میں
 اوہ دے رائیں نجات پاسکتے ہیں۔“ 26

سچ ایسے کہ یقیناً خدا نے سانوں ”دو جیاں لوکاں دے انتظامات دے بارے“ سانوں آکھیا اے ”یعنی اوہ چیز دے مسیح تے ایمان نہیں رکھدے ہیں
 - مسیح نے آکھیا، ”جیز اوہ دے تے ایمان لیندا اے۔ اوہ دے تے قنوی نہ دتا جاوے گا۔ پر جیز اوہ دے تے ایمان نہیں لیندا اوہ دے تے قنوی ہو چکیا
 - کیوں جے اوہ

22 صرف مسیحیت، 6۔ توحید تے مسیح دی خدائی یوس دی مسیحیت دی نہایت خفیف تعریف نظر آندی اے۔

23 صرف مسیحیت، 129۔

24 غلاطیوں 3:3۔

25 صرف مسیحیت، 64-65۔

26 صرف مسیحیت، 64-65۔

خدا دے اکلوتے پتر تے ایمان نہ لیا ”(یوحنا 3:18)۔ مسئلہ ایسے اے کہ یوس نوں ایسے ”انتظامات“ پسند نہیں آئے۔ سو اوہ نے جھوٹا دعویٰ کیتا کہ
 ”خدا نے سانوں آکھیا کہ اوہ دے دو جے لوکاں دے بارے کہ انتظامات میں۔“ یوس نے انجیل دے خدا نوں ترک کیتا جیز اوہ مختار نہ فیصلہ
 کردا اے کہ کون جت وچ جاوے گا تے کون دوزخ وچ۔ اوہوں انجیل دے انتظام ”غیر منصفانہ لگیا۔“ اوہ آخری فقرہ ”اسی نہیں جانبداری کے کہ اوہ
 چیز دے اوہوں جانبداری میں اوہ دے رائیں نجات پاسکتے ہیں“ یوحنا 18-14:3 وچ واضح طور تے مسیح دے بیانات دی تردید دکر دے ہیں، کیوں
 جے مسیح بار بار آکھدا اے کہ صرف اوہ چیز دے پتر نوں جانبداری میں نجات پاسکتے ہیں اتے اوہ چیز دے پتر نوں نہیں جانبداری میں اتے قنوی اے
 - یوس نے رد کیتا کہ مسیحی ایمان نجات دے لئی ضروری اے۔

اوہ نے لکھیا:

”اتھے انجیل دے لوک میں جیز دے مسیح دے بارے وچ مکمل عسائی نظریے نوں نہیں من دے پر۔“

اوہ فیرووی پوری طرحاں اوہ دے ول کھچے ہوئے ہیں کہ اوہ ایسے تے توں ودھ کے گہرائی دے نال ایسے نہیں جتاں اوہ آپ سمجھدے ہیں۔ دو جیاں
 مذہباں وچ لوک میں جہناں دی خدا دے چھو پنے ہوئے اثرات اوہناں دے مذہب دے اوہناں حصیاں تے دھیان کروان دے لئی رہنمائی
 کردے ہیں جیز دے مسیح دے وچ معاہدے وچ ہیں، تے جیز دے انجیل نوں جانے بغیر اوہ دے نال تعلق رکھدے ہیں۔ مثال دے طور تے چنگی
 سوچ دے بدھ مت دی رہنمائی کیتی جاندا اے کہ زیادہ توں زیادہ بدھ مت دی رحم دی تعلیمات تے توجہ دین تے چند دو جیاں نقطیان تے بدھ
 مت دے تعلیم نوں پیچھے چھڈا دین فیرووی اوہ آکھدا اے کہ اوہ یقین رکھدا اے (مسیح دی پیدائش دے بوہت پہلاں بوہت سارے چنگے بے
 دین شاید ایس حالت وچ ہوندے سی۔“ 27

اتے، گونجدا ہونیا کیر کگارڈ

میرا خیال اے کہ ہر دعا جیز صد اقت دے نال حتیٰ کہ جھوٹے خدا دے سامنے کیتی جاوے یاں بوہت ای ناممکن سمجھے گئے خدا دے سامنے، سچے خدا
 توں قبول ہوندی اے تے اوہ مسیح بوہت ساریاں نوں پچاند اے جیز دے نہیں سوچدے کہ اوہوں جانبداری میں۔ 28

صد اقت، نہ کہ سچائی، یاں سچ دا علم، جیز اکہ اک دعا نوں نجات والی بناند اے، یوس دے مطابق چند بدھ مت (”چنگی سوچ کے بدھ مت“) تے
 بے دین (”چنگے بے دین“) وی نجات پان گے۔

ایہناں بیانات وچ یوس عالمگیریت دے مقاصد اپنے غیر انجیلی رجحانات وچ پیدا کئی ہون دے لئی کم کر رہیا اے کہ مسیح نے انسانیت دے لئی جان دتی اتے ایہہ کہ بیا دی بطور تے ساری انسانیت پہلے توں محفوظ اے تے خدا غم الا ساطیر دی شکل وچ سارے لوکاں نوں ”چنگے سینے“ گھلدا اے۔ مسیح دا خدا دا سچا کلام ہون دے بارے وچ اپنے نیک اکھراں دے باوجود، یوس نے مسیح تے بائبل دونوں دے بارے وچ بائبل دے نظریے نوں نظر انداز کر دتا۔ اصل وچ اوہنے پیش کیتا کہ مسیح دے نال نال انجیلاں غلط سگیاں یوس نے مرقس 13:30 دا حوالہ دتا، ”میں جہاں سچ آکھدا آں کہ ایہہ پشت ہر گونہ گورے گی جیدوں تیکر ایہہ سارا کجھ ہونہ لے“ ”یقیناً بائبل دی ساریاں توں زیادہ مقبول آیت“ دے طور تے ”غلطی دی اک نمائش تے جہاں داک اعتراف (مرقس 13:32) نال نال ودھدے نیں۔ اتے ایہہ آپ مسیح دے منہ وچ اچ کھڑے ہوئے، اتے صرف رپورٹ دے وچ اس طرحاں نہیں رکھیا گیا سانوں۔ یقیناً بلاشبہ ایہدی لوڑا اے۔۔۔۔۔ حقائق فیر ایہہ نیں: (یسوع نے اپنے آپ نوں (کسے فہم وچ (جابل من لیا اتے کسے تحریک وچ ظاہر کیتا کہ اوہ حقیقتاً اچ دا اے۔“ 29

ایہہ بیانات واضح کر دے نے کہ یوس نہ صرف انجیل دی بے گناہی نوں رد کر دیا اے فیر اوہنے کیوں دعویٰ کیتا کہ مسیح ”خدا دا سچا کلام اے“؟ ایہہ کہاو تے ”خدا دا کلام“ دا مطلب مسیح دے لئی جیڑا کجھ وی ہووے، ایہہ مطلب ایہہ نہ کہ مکمل طور تے سچیاں قابل بھروسہ۔

ویلہ اجازت نہیں دیندا کہ بہت سارے دو جیاں عقیدیاں تے بحث کر اں جہناں تے یوس ایمان رکھدا تے سکھاند کہ واحد ایمان دے رائیں تائید دے عقیدے دی تردید کرو، پراک چھوٹی جی فہرست شامل اے۔ یوس نے عرفات وچ سکھیا تے ایمان رکھیا (ایس حقیقت دے باوجود کہ چرچ آف انگلینڈ دے ایٹالیس مکالمیاں وچوں مکالمہ نمبر 22 عرفات دے عقیدے نوں ”خدا دے کلام دے مطابق“ دے طور تے بیان کر دے نیں)، مردیاں دے لئی دعاواں کیتاں، مسیح دے جسم تے روٹی تے مے وچ لہودی جسمانی موجودگی تے ایمان رکھیا، اک معاہدہ جنوں ”جسم“ آکھیا عمل وچ لیا گیا تے اذنی اعتراف سکھایا اصطلاحی نجات تے آزاد سوچ تے ایماز کھیا۔ جیوس کہ اسی ویکھیا، اوہنے انجیل تے واحد ایمان دے رائیں تائید دی بے گناہی دے نال نال مکمل بد اخلاقی دے عقیدے تے خدا دی خود مختاری نوں رد کر دتا۔

سو اسی دوبارہ پوچھاں گے: کیہ سی ایس یوس آسمان تے گیا؟ تے ساڈا جواب ہووے گا: نہیں اگر اوہ ایمان رکھدا تے فیر اوہنے اپنی کتاباں تے خطاں وچ کیہ لکھیا۔

27 صرف مسیحیت، 176-177۔

26 سی ایس یوس دے خطوط، 428۔

29 ”دی ورلڈ لاسٹ ٹائمٹ“، دی ورلڈ لاسٹ ٹائمٹ تے دو جے مصامین، 98-99، 1960۔ غور کرو کہ یوس نے اپنا نقطہ قائم کرن دے لئی مسیح دے بیان دی ترتیب نوں الٹا کر دتا۔